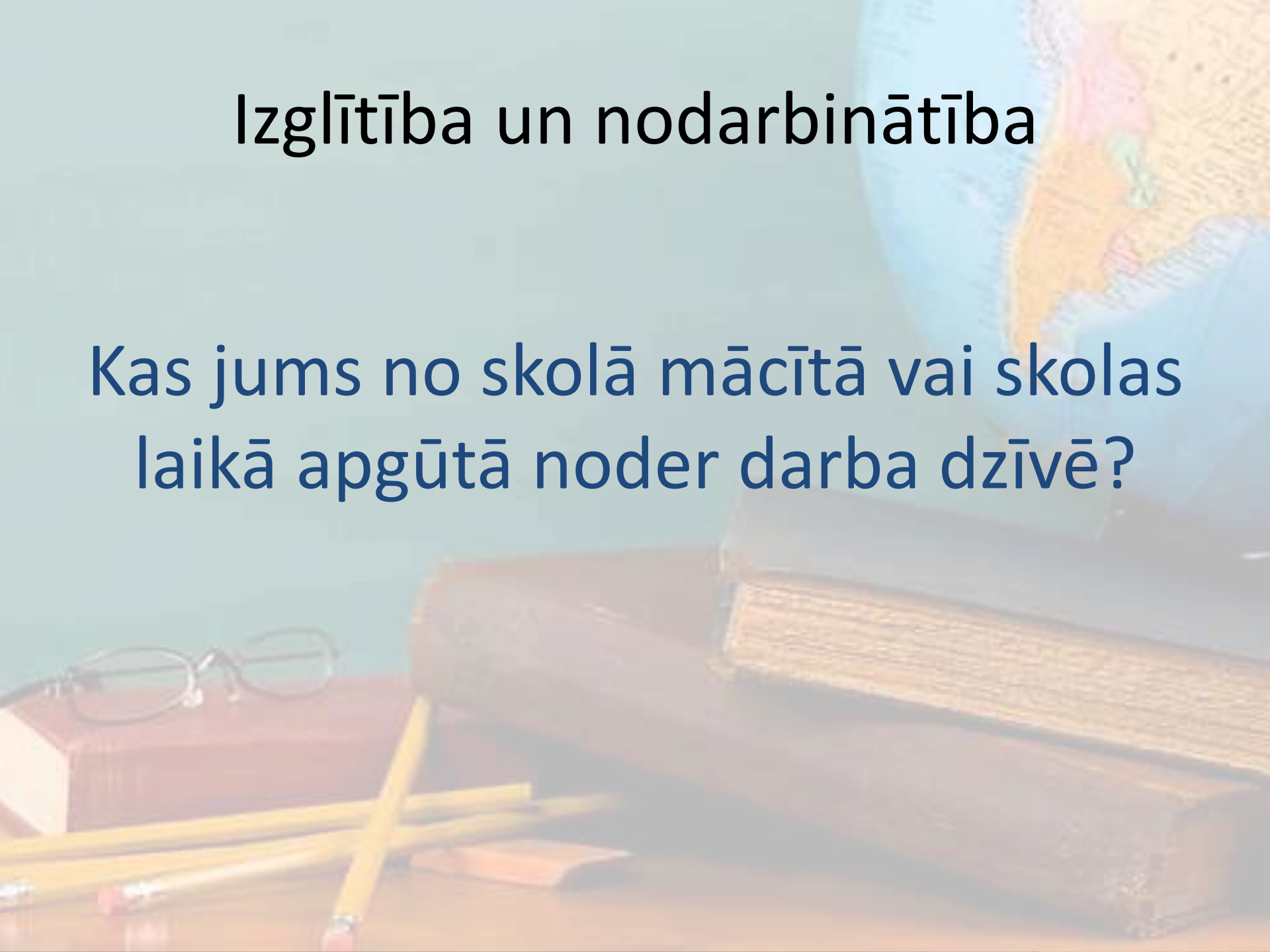

***Izglītības un nodarbinātības
mijiedarbība,
Latvijas Izglītības sistēma***

Līga Damberga
karjeras konsultante
liga.damberga@zrkac.jelgava.lv

Izglītība un nodarbinātība

Kas jums no skolā mācītā vai skolas
laikā apgūtā noder darba dzīvē?

Karjera ir **izglītības, darba, privātās**
dzīves mijiedarbība cilvēka mūža laikā.

Kāpēc jāstrādā?

Kāpēc jāmācās?

Kāpēc jāatpūšas?

Izglītība un nodarbinātība

Tāpat visu zina. Nav izglītības.

Vizuālistu paaudze.

Alfa paaudze

Izglītība – dārga, tāpat pieejama

Z paaudze

Izglītība – iespēja sasniegt vēlamo

Izglītība – iespēja gudrajiem

Y paaudze

Izglītība ir sapnis

X paaudze

Vidējā paaudze (Baby Boomers)

Veterāni jeb Klusā paaudze

18. gs.

...1946.gada

1946. – 1964.g.

1965. – 1979.g.

pēc 2000. gada.

Attīstās
rūpniecība

Darbaholisms.
Statuss darbā.

1980. – 1994/2000.g

no 2010. gada ...

Interesants darbs!

Strādāt, lai dzīvotu!

Darbs kā izklaide

Izglītots
strādnieks

Darbs ir darbs.

Nauda. Statuss. Brīvība.

Darbs kā pienākums.

Gints Smukais: Noteicošais ir nevis diploms, bet aicinājums

Lai kādā profesijā kļūtu izcils, ne vienmēr nepieciešams apgūt akadēmiskas zināšanas, mācoties prestižās skolās.

Andrē Šterns

„...ES IZTIKU BEZ SKOLAS”

Fragmenti no grāmatas

*Kad es biju mazs zēns, cilvēki bieži uzdeva man vienu un to pašu jautājumu. Viņi brīnījās, redzot mani brīvi staigājam apkārt, kamēr citi bērni sēdēja skolā. Reiz man tas apnika, un es sacerēju īsu teikumu, ar kuru katru reizi stādījos priekšā:
„Bonjour, mani sauc André, es esmu zēns, es neēdu konfektes un neeju skolā!” Šī pēdējā ziņa parasti izraisīja cilvēkos zināmu satraukumu, un tas joprojām tā ir arī šodien.*

Darbs un mācības 20. gs.

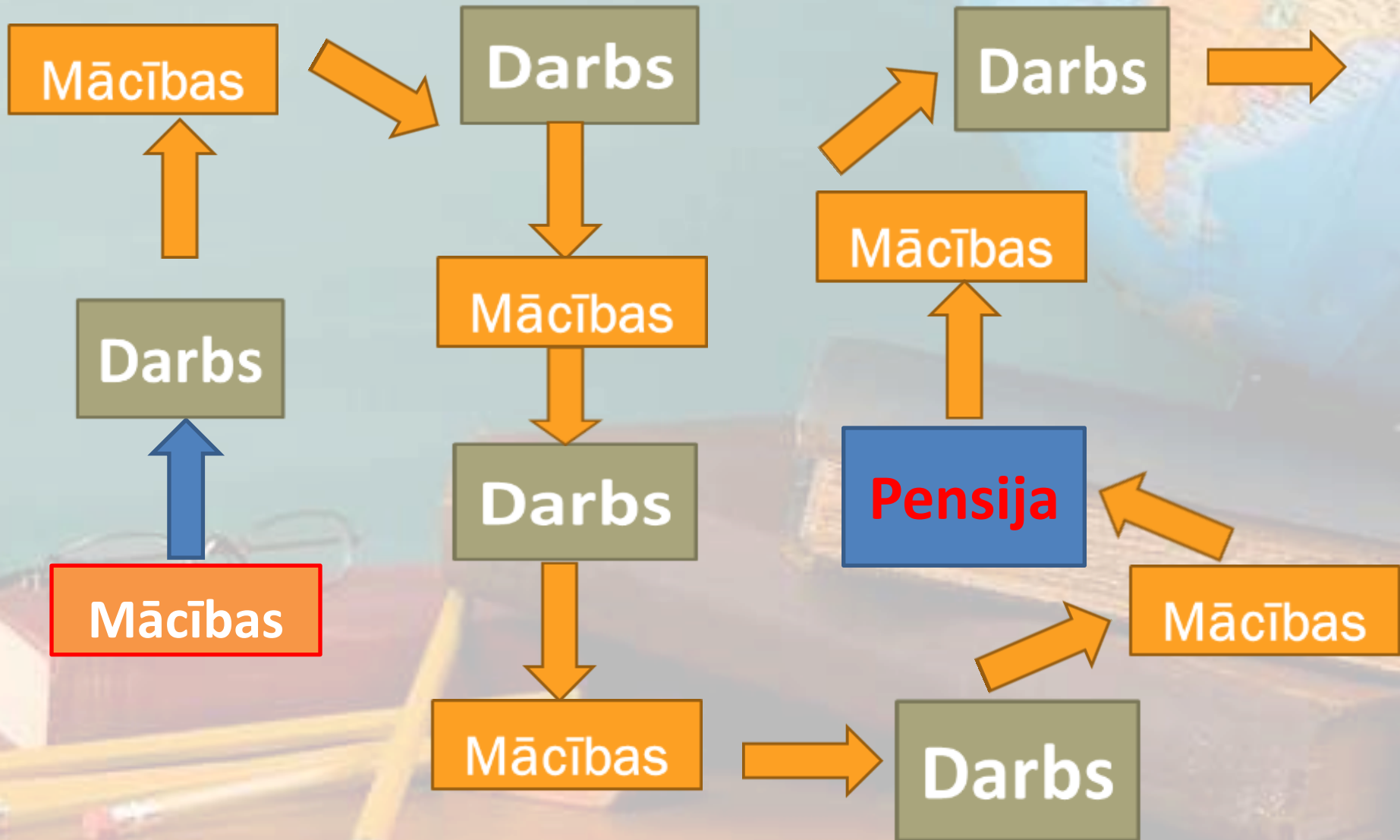
Mācības

Darbs

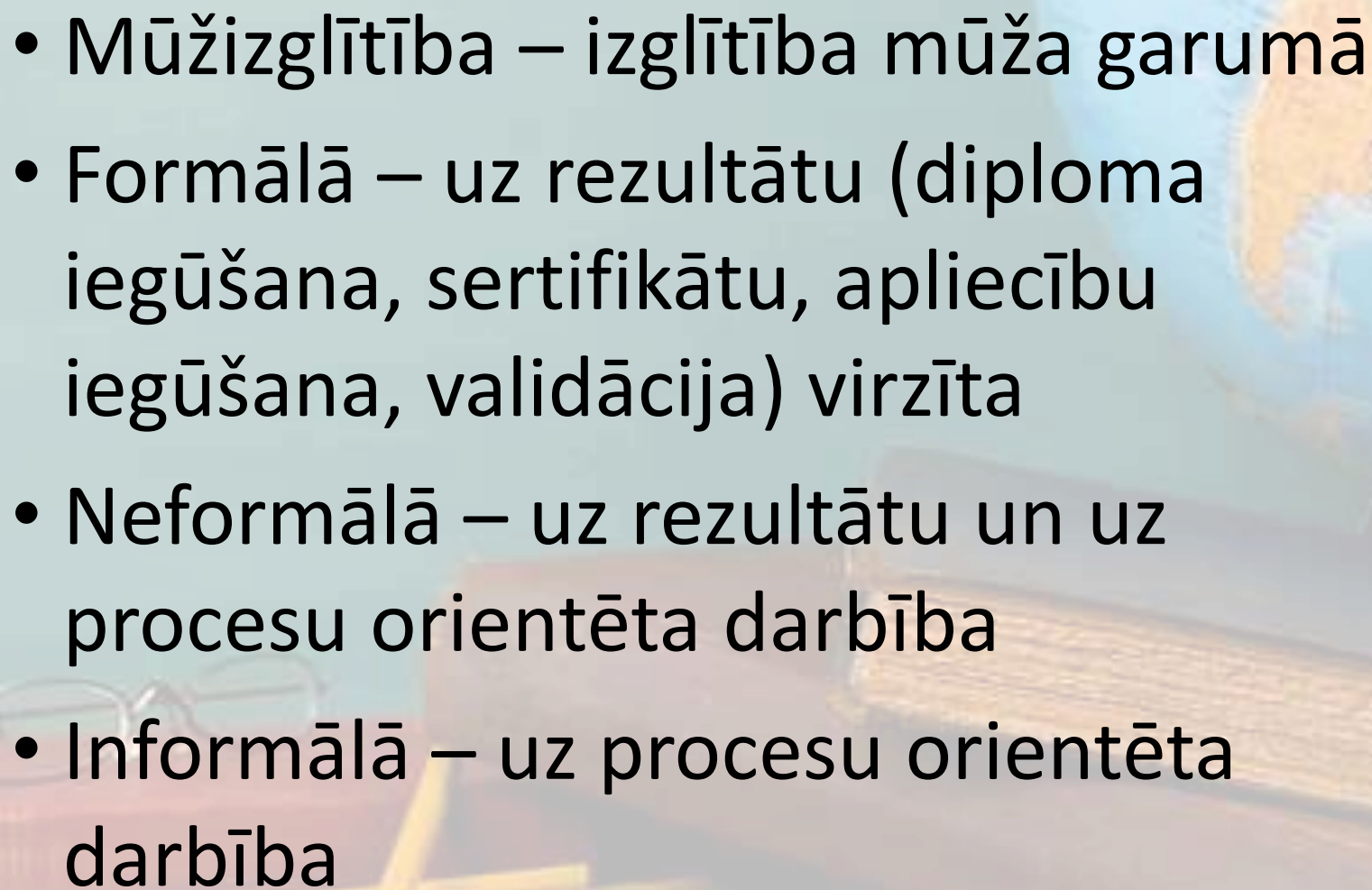
Darbs un mācības/ karjera 21. gs.

(Pēc Pāvulēna)

Izglītība

-
- Mūžizglītība – izglītība mūža garumā
 - Formālā – uz rezultātu (diploma iegūšana, sertifikātu, apliecību iegūšana, validācija) virzīta
 - Neformālā – uz rezultātu un uz procesu orientēta darbība
 - Informālā – uz procesu orientēta darbība

Mūžilgs karjeras atbalsts

Mūžilgs karjeras atbalsts ir darbību kopums, kas jebkura vecuma cilvēkiem jebkurā dzīves posmā ļauj noteikt un apzināties savas spējas, prasmes un intereses, pieņemt lēmumus par **izglītību, apmācību** un **nodarbošanos**, kā arī **vadīt savu dzīves ceļu** mācībās, darbā un citos apstākļos, kur šīs spējas un prasmes tiek apgūtas un/vai izmantotas.

Mūžilgs karjeras atbalsts tiek sniegts dažādos sektoros:

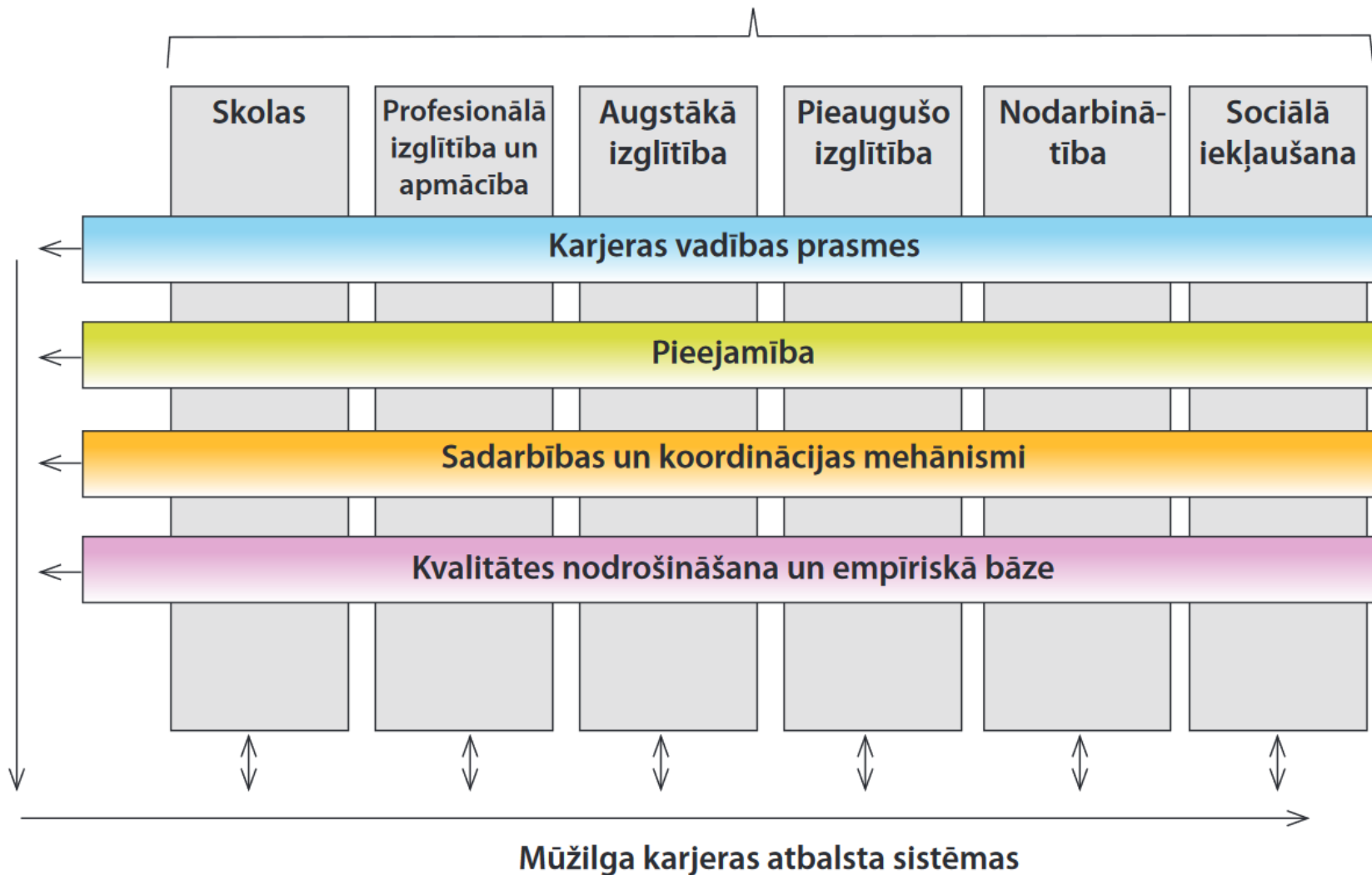
- izglītībā
- mācībās
- nodarbinātībā
- sabiedriskajā dzīvē
- personiskajā dzīvē

Avots: Mūžilga karjeras atbalsta politikas izstrāde: Eiropas metodiskie ieteikumi, EMKAPT, 2013.

Mūžilga karjeras atbalsta mērķi

- dot cilvēkiem iespēju vadīt un plānot **savu mācību un darba ceļu saskaņā ar viņu dzīves mērķiem**, sasaistot viņu prasmes un intereses ar izglītību, apmācību un darba tirgus iespējām, kā arī ar pašnodarbinātību, tā sekmējot viņu personisko pilnveidi;
- palīdzēt izglītības un apmācības iestādēm **efektīvi motivēt skolēnus**, studentus un praktikantus, lai viņi **uzņemtos atbildību par savu izglītību** un paši izvirzītu sasniedzamos mērķus;
- palīdzēt uzņēmumiem un organizācijām efektīvi **motivēt personālu**, lai tas būtu nodarbināms un spētu pielāgoties, kā arī **izmantot mācību iespējas** gan darbavietā, gan ārpus tās un **gūt no tām labumu**;
- nodrošināt politikas veidotājiem būtiskus līdzekļus, lai viņi varētu sasniegt daudzus sabiedriskās politikas mērķus;
- atbalstīt lokālo, reģionālo, nacionālo un Eiropas tautsaimniecību, palīdzot darbaspēkam **pilnveidoties un pielāgoties mainīgajām** ekonomikas prasībām un sociālajiem apstākļiem;
- sekmēt tādas sabiedrības izveidi, kurā pilsoņi aktīvi veicinātu sociālo, demokrātisko un ilgtspējīgo attīstību.

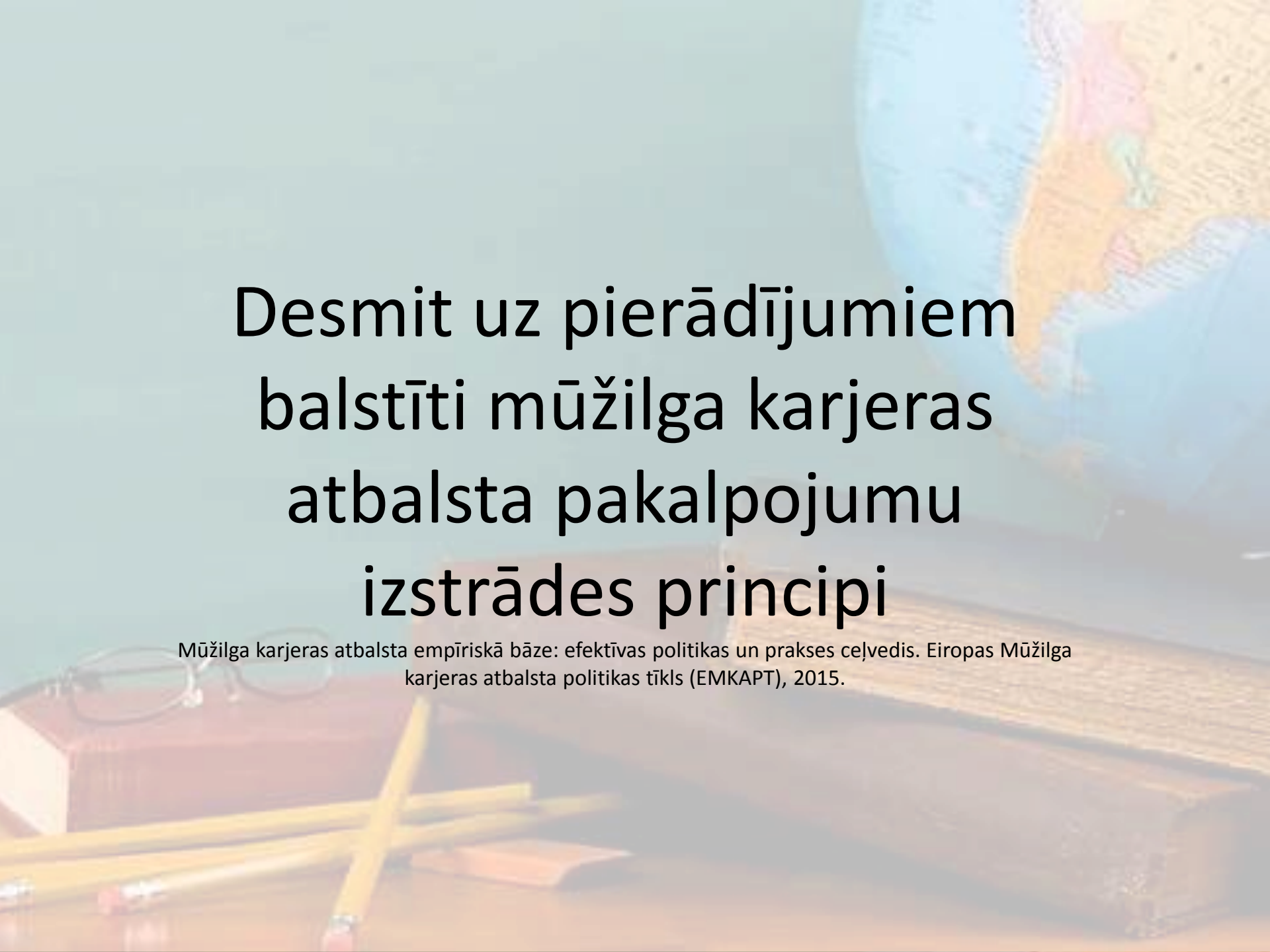
Sektoru politikas jomas

**Eiropas Mūžilgas karjeras
atbalsta politikas tīkls, EMKAPT**

*European Lifelong Guidance Policy
Network, ELGPN*

The background of the slide features a soft-focus image of a desk. On the right, a portion of a globe is visible, showing continents in various colors. In the foreground, several yellow pencils are scattered on a wooden desk surface. To the left, a pair of glasses rests on a dark red folder or book. The overall lighting is warm and slightly dim, creating a professional and academic atmosphere.

Desmit uz pierādījumiem balstīti mūžilga karjeras atbalsta pakalpojumu izstrādes principi

Mūžilga karjeras atbalsta empīriskā bāze: efektīvas politikas un prakses ceļvedis. Eiropas Mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkls (EMKAPT), 2015.

Koncentrēšanās uz indivīdu

1. Mūžilgs karjeras atbalsts ir ļoti efektīvs tad, ja tas tiešām ir **mūžilgs un progresīvs**.
2. Mūžilgs karjeras atbalsts ir ļoti efektīvs tad, ja tas ir **jēgpilni** saistīts ar atbalsta saņēmēju **plašāku pieredzi un dzīvi**.
3. Mūžilgs karjeras atbalsts ir ļoti efektīvs tad, ja tas spēj **atzīt cilvēku dažādību** un sniegt viņu vajadzībām atbilstošus pakalpojumus.

Atbalsts mācībām un attīstībai

4. Mūžilgs karjeras atbalsts ir nevis viens pasākums, bet daudzi; turklāt tas ir ļoti efektīvs tad, ja vairāki **pasākumi tiek kombinēti**.

5. Vienam no galvenajiem mūžilga karjeras atbalsta programmu mērķiem vajadzētu būt **karjeras vadības prasmju** apguvei.

6. Mūžilgam karjeras atbalstam ir jāpieiet **holistiski**, un tam ir jābūt labi **integrētam** citos atbalsta pakalpojumos.

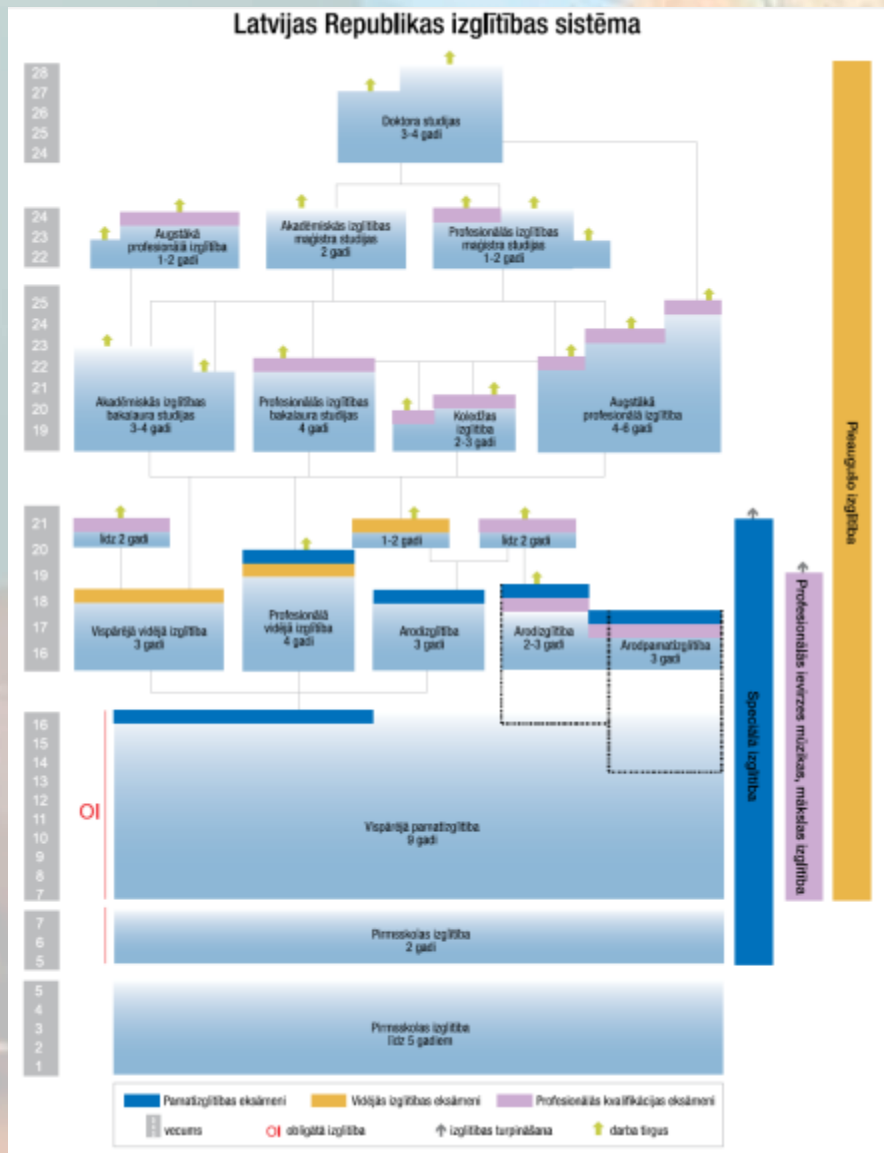
7. Mūžilgam karjeras atbalstam būtu jāaptver gan darba devēji, gan darba ņēmēji, kā arī jānodrošina aktīva pieredzes ieguve darbavietās.

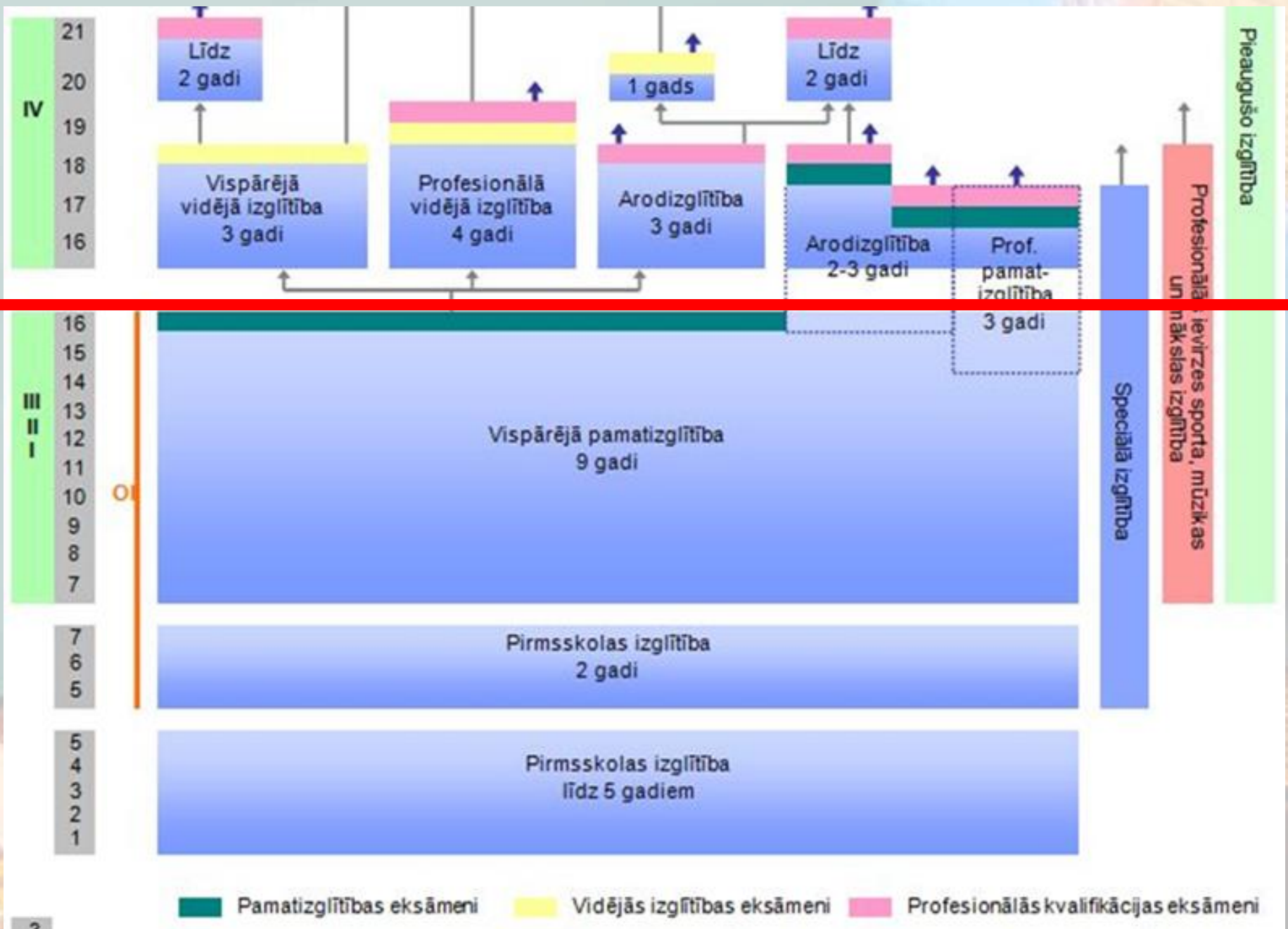
Kvalitātes nodrošināšana

8. Lai mūžilgs karjeras atbalsts būtu sekmīgs, izšķiroši svarīgas ir karjeras atbalsta **speciālistu prasmes**, apmācība un rakstura iezīmes.
9. Mūžilgs karjeras atbalsts ir atkarīgs no tā, vai ir pieejama **kvalitatīva karjeras informācija**.
10. Mūžilgam karjeras atbalstam ir jābūt kvalitatīvam, un tas ir jāvērtē, lai nodrošinātu tā efektivitāti un veicinātu pastāvīgu pilnveidošanos.

- Mūžilga karjeras atbalsta empīriskā bāze: efektīvas politikas un prakses ceļvedis
- *Pētījums "Karjeras attīstības atbalsta sistēmas darbības izvērtējums Latvijā".*
- *EMKAPT pārskats Nr.1: Elastdrošība:ietekme uz mūžilgu karjeras atbalstu.*
- *EMKAPT informatīvais paziņojums par karjeras vadības prasmēm.*
- *EMKAPT Informatīvais paziņojums Karjeras vadības prasmes: vērtēšana kā mācību procesa daļa.*

Izglītības sistēma Latvijā

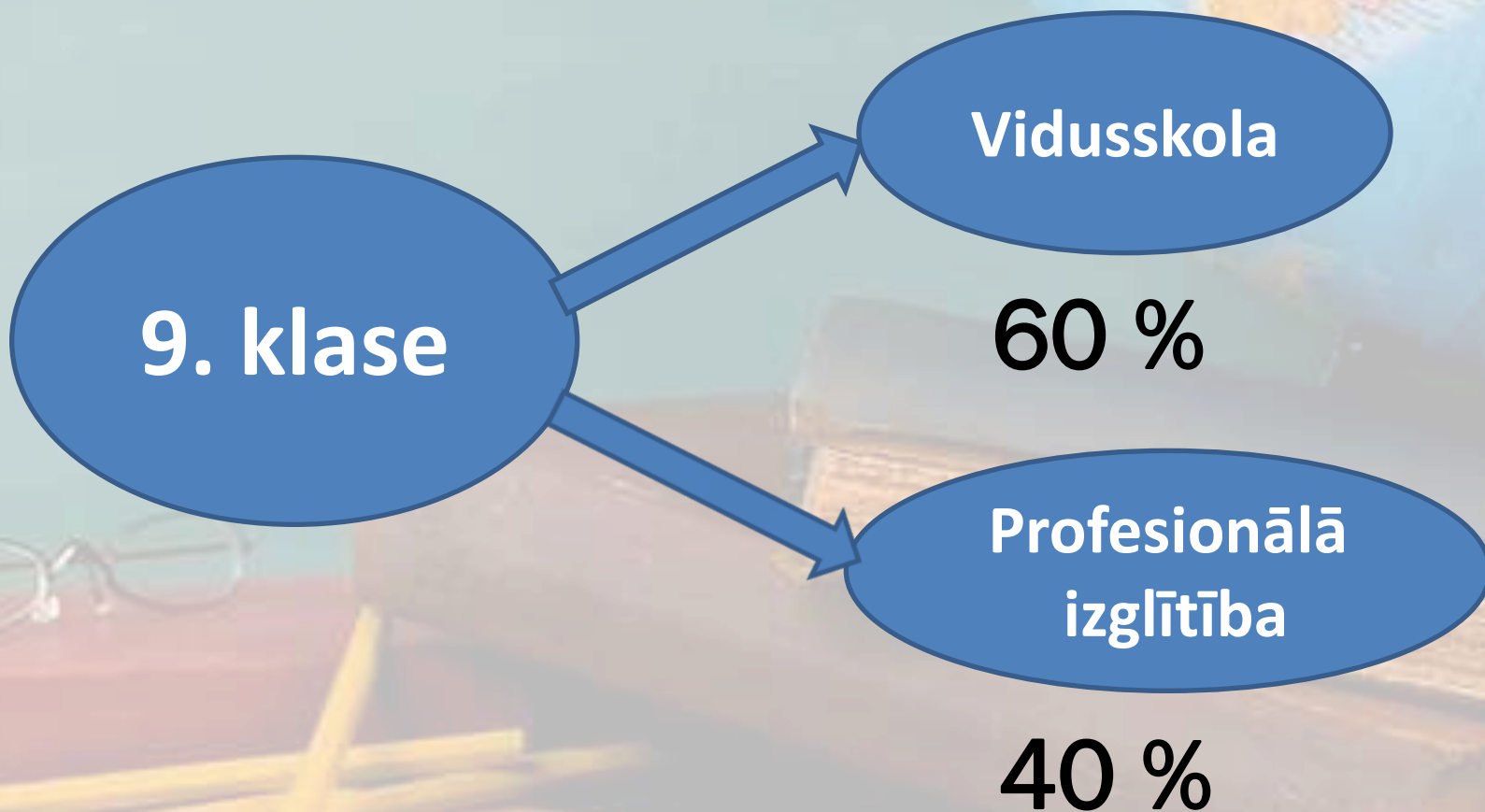

Pamatskolu beigušo turpmākā izglītība (%)

(LR Centrālā statistikas pārvalde)

	2010	2011	2012	2013	2014
Mācības turpina vidusskolās	60.9	60.7	60.8	61.5	61.3
Mācības turpina profesionālās izglītības iestādēs	33.8	33.9	33.8	33.4	33.8
Mācības neturpina	5.3	5.4	5.4	5.1	4.9

Problēma, tradīcijas vai ...?

Vidusskolu beigušo turpmākā izglītība (%)

(LR Centrālā statistikas pārvalde)

	2010	2011	2012	2013	2014
..mācības turpina augstskolās un koledžās	58.9	58.3	62.8	59.6	63.8
..mācības turpina profesionālās izglītības iestādēs.	4.2	5.3	6.4	7.6	7.3
..mācības neturpina.	36.9	36.4	30.8	32.8	28.9

Rūtiņu diskusija

1. Labākas zināšanas var iegūt vidusskolā.

1. Labākas zināšanas var iegūt profesionālajās skolās.

2. Vieglāk dabūt darbu, pabeidzot profesionālās vidusskolas/ arodskolas.

2. Vieglāk dabūt darbu, pabeidzot vidusskolu.

3. Vieglāk mācīties profesionālā vidusskolā/ arodskolā.

3. Vieglāk mācīties vidusskolā.

4. Augstskolā vieglāk iekļūt ar vispārējo vidējo izglītību.

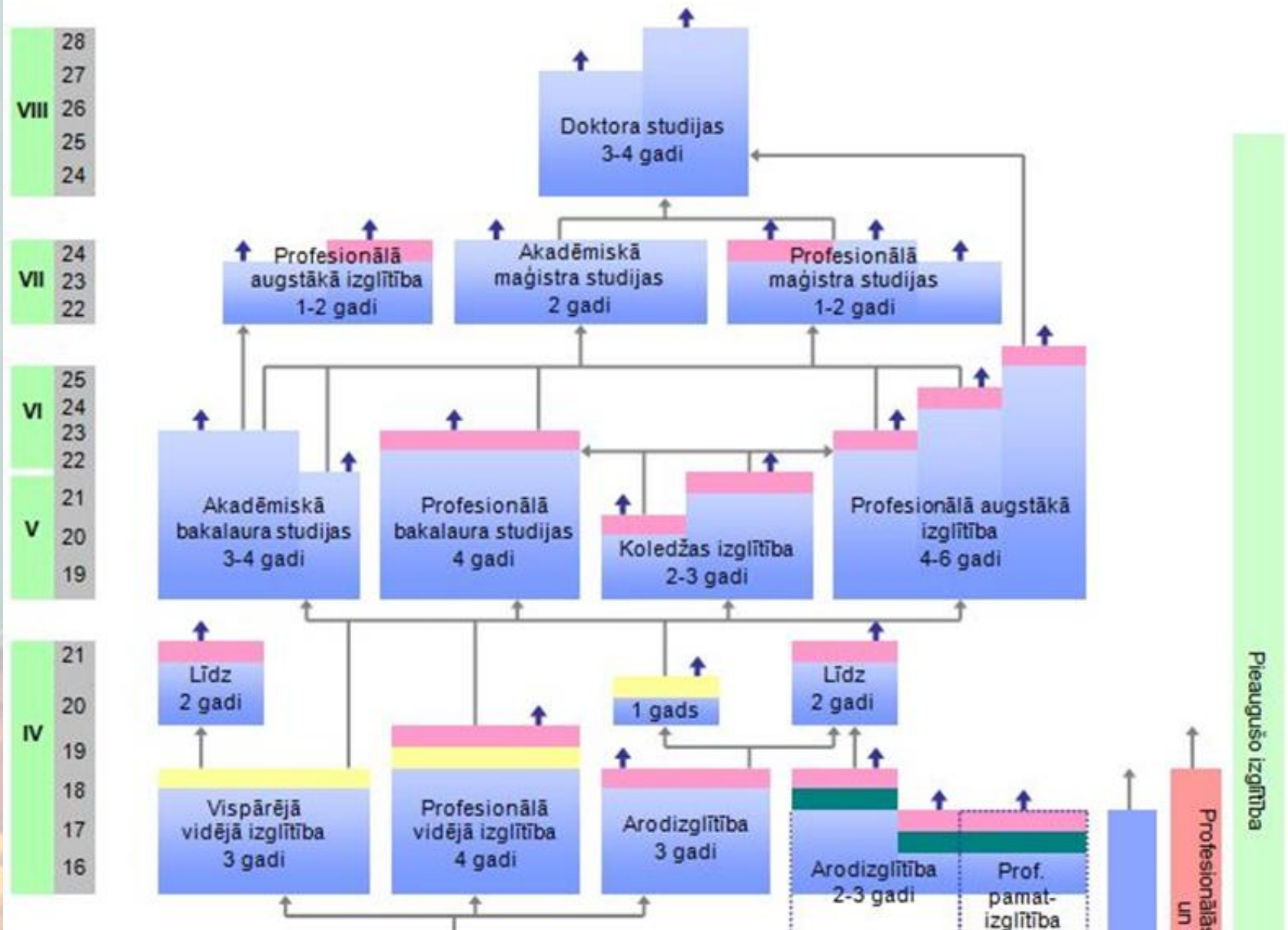
4. Augstskolā vieglāk iekļūt ar profesionālo vidējo izglītību.

5. Vairāk pelna cilvēki ar profesionālo vidējo izglītību.

5. Vairāk pelna cilvēki ar augstāko izglītību.

Latvijas Republikas izglītības sistēma (2013)

Studijas

- Bakalaura studiju programmas:

- akadēmiskās
- profesionālās

- Budžets

Naudas
trūkums

Budžeta
vietu
medības

- **Augstskolu mārketingi**

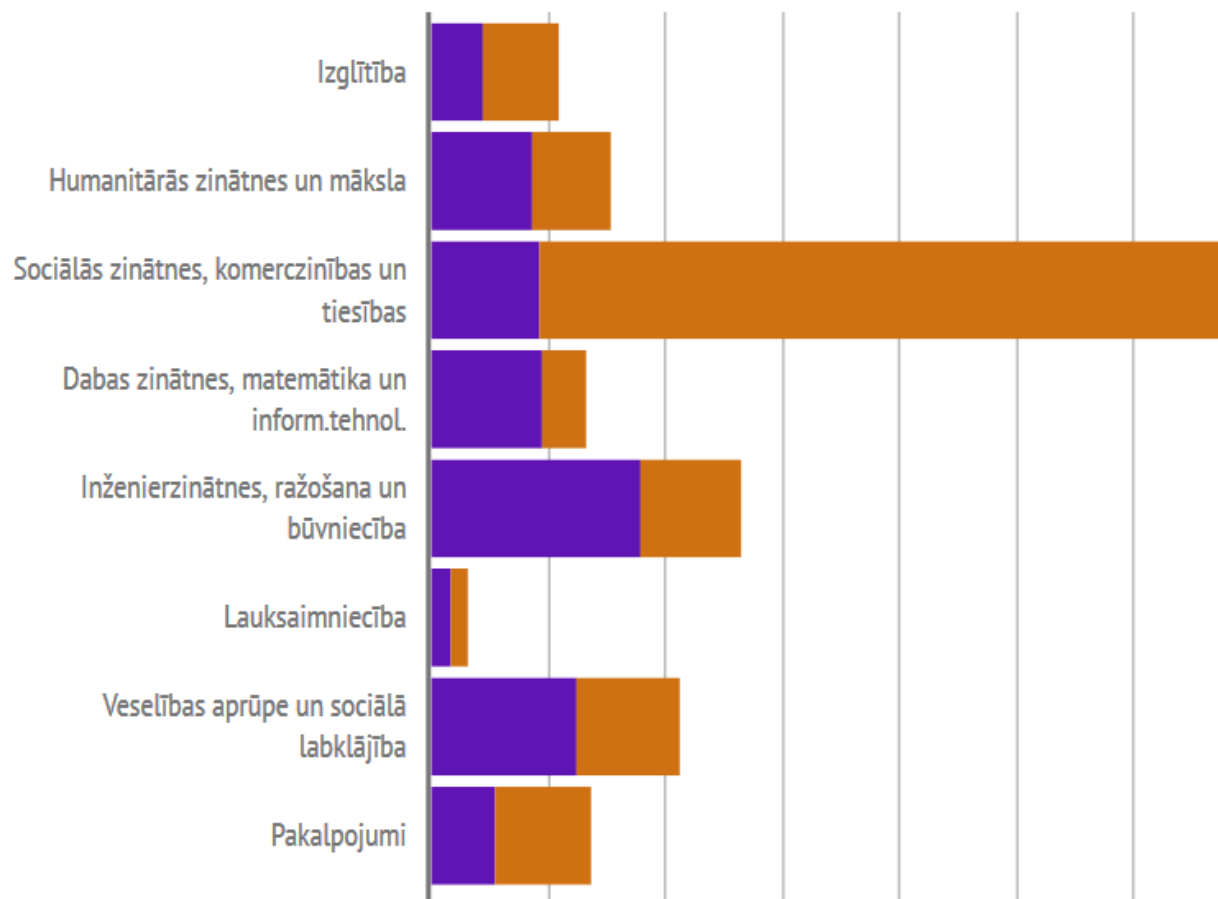
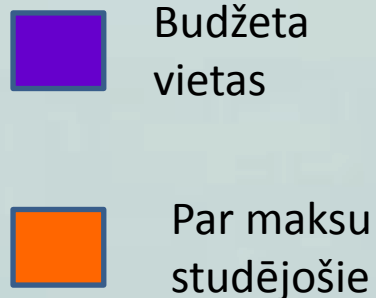
- Studiju programmu nosaukumi

- ORGANIZĀCIJU UN SABIEDRĪBAS PĀRVALDES SOCIOLOĢIJA
- Jauno mediju māksla
- Inovācijas un produktu attīstība uzņēmējdarbībā

Studējošo skaits un finansējums 2014./2015. studiju gadā

Šajā akadēmiskajā gadā augstākajās izglītības iestādēs mācījās 85 881 studenti.

No tiem 40% jeb 34 722 izglītojās budžeta grupā.

Profesionālo kvalifikāciju līmeņi

- **Pirmais līmenis** - prasmes un zināšanas tiek apgūtas vai nu izglītības iestādē vai praktiskajā darbā. Šāda profesionālā sagatavotība dod iespēju veikt ļoti vienkāršus darba uzdevumus. Vienkāršs darbs citu uzraudzībā.
- **Otrais līmenis** - sagatavotība, kas dod iespēju patstāvīgi veikt kvalificētu izpildītāja/strādnieka darbu. Atbild par savu darbu, kuru veic pēc instrukcijas, spējīgs strādāt grupā). Pabeigta pamatskolas izglītību. Arodizglītība. **Arodvidusskola, arodģimnāzija vai tehnikums.**
- **Trešais līmenis** - sagatavotība, kas dod iespēju veikt izpildītāja/strādnieka pienākumus, kuros ietilpst izpildāmā darba plānošana un organizēšana. Iegūstot praktiskā darba pieredzi, spējīgs uzņemties atbildību par resursu sadali un citu izpildītāju darbu. Dod tiesības studēt augstākās pakāpes izglītības programmās.

RISEBA Atvērto durvju diena un arhitektūras meistarklase 12. aprīlī

- Meistarklases beigās būs iespēja saņemt sertifikātu par veiksmīgi nokārtotu kursu, **kas kalpos par labu rekomendāciju**, stājoties RISEBA FAD arhitektūras fakultātē vai jebkurā citā Eiropas augstskolā.
- Pārtraukumā paredzēta arī iepazīšanās ar augstskolas telpām, foto un kino montāžas un filmēšanas studijām, maketēšanas un digitālajām laboratorijām, tehnoloģisko un IT aprīkojumu, „Apple” sertificēto datoru apmācību centru u.c.

Studiju programmas

Tālmācība

Pieteikties studijām

UZDOT JAUTĀJUMU

Dž.Holanda tests

*Pārnāc uz Eiropas
Tālmācības augstskolu*

Gribu studēt!

Pieteikties studijām

Studiju formas

Studiju maksa

*Ar ko augstskola atšķiras no
koledžas?*

Atvērto durvju dienas

Bibliotēka

Dienesta viesnīca

Normatīvie dokumenti

Dž.Holanda tests – nosaki savas personības tipu un izvēlies piemērotu karjeru!

Lai izvēlētos studiju programmu un līdz ar to – arī nākamo profesiju, Jums jānosaka savas personības īpatnības. Ļoti vienkāršs, taču arī pietiekami precīzs psiholoģisks tests pēc socioloģijas profesora Dž. Holanda metodes ļaus Jums noteikt studiju virzienu.

Norādiet, lūdzu, savu e-pasta adresi, uz kuru gribat saņemt testa rezultātus.

Sākt testu

Nāc studēt!

Iesaki portālu:

Uz sākumu

Studiju
programmu
izvēles tests

Studiju
programmu
katalogs

Mācību materiāli

- Pašmācības kurss darbam ar Microsoft Office 2007
- Sagatavošanās kurss CE šimijā
- Sagatavošanās kurss CE angļu valodā
- Sagatavošanās kurss CE fizikā
- Sagatavošanās kurss CE latviešu valodā
- Sagatavošanās kurss CE matemātikā

Studiju programmu izvēles testi

Tev ir lieliska iespēja noteikt savas personas piemērotību noteiktai studiju programmai!
Saņem rezultātu, izpildot testu!

Lai testa izpilde neaizņemtu pārlietu daudz laika, tas sadalīts divās daļēs. Spied uz to lapiru, kas tematiski Tevi saista vairāk. Ja neesi izlēmis spied "Vēl nezinu, nevaru izlemt"

IT un
telekomunikācijas
Inženierzinātne
Mašīnbūve un
transporta
Enerģētika,
elektronika
Būvniecība
Drošība

VĒL NEZINU,
NEVARU IZLEMT

Uzņēmējdarbība
Valodu studijas
Vides zinātne
Cilvēkresursi
Arhitektūra
Medicīna
Māksla

e-noliktava

Atbildi maksimāli godīgi, jo tas palīdzēs gūt individuālu, visprecīzāk atbilstošu rezultātu tieši Tev!

Klikšķini pretī dotajiem apgalvojumiem JĀ

vai NĒ

Labās rīcības piemēri studentu atbiruma mazināšanai Eiropas augstskolās:

- **sagatavot** studentus augstākajai izglītībai, izmantojot dažādus sagatavošanas kursus;
- sekot līdzi viņu rezultātiem visa semestra laikā;
- piedāvāt saistošas un atbalstošas mācību programmas;
- nodrošināt, lai pedagoģiskajā darbā tiktu ņemtas vērā studentu atšķirīgās vajadzības;
- sekmēt **pozitīvu pieeju mācībām**;
- uzlabot studentu **mācīšanās prasmes**;
- sniegt finansiālu atbalstu studentiem;
- piedāvāt konsultācijas un **personisku atbalstu**;
- palīdzēt studentiem **iegūt draugus** un iesaistīties ārpus studiju aktivitātēs;
- sniegt papildus atbalstu "grūto" studiju kursu apgūvē;
- atbalstīt konkrētas studentu grupas;
- **pierādīt**, ka augstākā **izglītība ir noderīga** (no EK pētījuma rezultātiem).

EK pētījums "Drop out and Completion in Higher Education in Europe among students from under-represented groups".

Latvijas Universitātes rektors Mārcis Auziņš

(intervija aģentūrai LETA 31.07.2014.)

- Latvija, pēc Eiropas Komisijas un Eiropas Statistikas pārvaldes vērtējuma, ir viena no tām valstīm, kur ir ļoti izteikta segregācija pēc izglītības līmeņa. Ja **vecākiem nav augstākās izglītības**, varbūtība, ka arī viņu bērni paliks bez augstākās izglītības, ir ļoti liela. Rektors ir pārliecināts, ka Latvijā ir iespēja iegūt kvalitatīvu augstāko izglītību arī maznodrošinātiem jauniešiem, ja vien viņiem ir **motivācija mācīties**.

Profesionālās ievirzes sporta, mūzikas un mākslas izglītība (interesešu izglītība)

- Kāda ir saistība ar karjeras atbalstu?
- Kāda ir saistība ar nodarbinātību?
- Plusi un mīnusi
- Ko dod?
- Cik daudz?

Miks Upmalis: negaidi iedvesmu, bet dari tagad!

http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts_redir/karjeras_nedela/kn_2015/kn_2015_video/

<https://www.youtube.com/watch?list=PLymB9KFvY5xBPYbwTzFaRpaAeGbU3Diac&v=DclXg81HcJk>

IZGLĪTĪBA, NODARBINĀTĪBA UN PRASMES

- Saskaņā ar Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) izveidotajām definīcijām **nodarbinātie** iedzīvotāji ir visas tās personas, kuras pārskata nedēļā **veica** jebkādu **darbu par samaksu** naudā vai par atlīdzību precēs vai pakalpojumos.

Par nodarbinātajiem uzskata arī **pašnodarbinātās** personas uzņēmējdarbībā, lauku saimniecībā vai profesionālajā praksē.

- **Nodarbināmība** nozīmē spēju būt nodarbinātam - cilvēka **spēja gūt, saglabāt un iegūt jaunu darbu**, ja tas nepieciešams. Nodarbināmība ir plašāks jēdziens nekā spēja veikt konkrētu darbu. Nodarbināmība definēta kā spēja patstāvīgi darboties darba tirgū, lai īstenotu savu veiktspēju stabili nodarbinātībā (Hillage, Pollard).
- Nodarbināmība **ir nepārtraukts attīstības process** – izglītības iestādes beidzējiem ir jābūt ar kritisku attieksmi apveltītiem **spējīgiem „mācībniekiem”** (learners), turklāt, uzsvaram jābūt mazāk uz „nodarbināt” un vairāk uz **„spēt”**. (Lee Harvey)

Prasmes nodarbināmībai

- Darba meklēšanas iemaņas
- **Pašpilnveidošanās**, lai saglabātu nodarbināmību
- Spēja iegūt **pirmo darbu**
- Spēja iegūt **darbu iegūtajā specialitātē**
- Spēja iegūt, saglabāt un mainīt darbu
- Spēja brīvi pārvietoties darba tirgū
- Spēja **iegūt vēlamo darbu**
- Spēja atrisināt problēmas
- Spēja lietderīgi izmantot laiku
- Patstāvība
- Elastība un pielāgošanās spēja
- Uzticamība
- Godīgums
- Motivācija un iniciatīva
- Savas karjeras vadības iemaņas
- Personisko īpašību izkopšana
- Lēmuma pieņemšanas spējas (**izveidot stratēģiju, kā iegūt vēlamo darbu**)

Darba tirgū pieprasītās prasmes

Dzīvesprasmes – prasmes, kuras nepieciešamas jebkuras sociālās lomas izpildei

- Prasme vērtēt sevi
- Prasme pārvaldīt emocijas
- Prasme pārvarēt stresu
- Attiecību veidošanas/ saskarsmes prasme
- Saziņas prasme
- Prasme iejusties cita situācijā/ iekļūtība
- Lēmuma pieņemšanas prasme
- Problēmu risināšanas prasme
- Kritiskā domāšana/ vērtējošās domāšanas prasme
- Radošās sadarbības prasme

Darba tirgū pieprasītās prasmes

Sociālās prasmes

- Prasme strādāt komandā
- Līderības spēja
- Komunikācijas prasmes
- Orientācija uz klientu
- Verbālā komunikācija
- Svešvalodu prasme

Darba tirgū pieprasītās prasmes

Pašpaļāvības prasme

- Pašapzināšanās
- Pašizpaušme
- Uzņēmīgums
- Sadarbības prasme
- Vēlme mācīties
- Plānošanas prasme

Nākotnes prasmes nodarbināmībai (CEDEFOP)

Zināšanas un prasmes	Zināšanu un prasmju piemēri
Zināšanas (hard skills)	Normatīvā regulējuma pārzināšana, valodas, E-prasmes, tehniskās zināšanas noteiktā nozarē, produktu pārzināšana, produktu attīstība, mārketinga zināšanas
Sociālās prasmes	Prasmes strādāt komandā, klausīšanās prasmes, sapratne, komunikācija, valodas, sociālās tīklošanas prasmes
Problēmu risināšanas prasmes	Analizēšanas prasmes, iniciatīva, radošums
Sava darba plānošanas un vadīšanas prasmes	Plānošanas prasmes, stresa un laika vadīšanas prasmes, elastīgums
Vadības zināšanas	Stratēģijas un vīzijas izstrādes prasmes, komandas veidošanas prasmes, kouča prasmes, pārmaiņu vadība, projektu vadīšana, procesu optimizācija, kvalitātes vadīšana
Uzņēmējdarbības zināšanas	Uzņēmējdarbības uzsākšanas un attīstīšanas zināšanas, prasmes, mērķu izvirzīšanas un sasniegšanas zināšanas un prasmes

DARBA TIRGŪ PIEPRASĪTĀS PRASMES

Vispārējās prasmes	Uzņēmējdarbības prasmes	Karjeras vadības prasmes
Laika plānošana	Vadīšanas prasmes	Sevis izpratne (prasme apzināties un izvērtēt savas intereses, spējas, vērtības, u.c.)
Komandas darba prasmes	Spēja pārliecināt, ietekmēt un «pārdot» savu ideju	Karjeras iespēju pētīšanas un radīšanas prasmes (darbs ar informatīvajiem resursiem, spēju un iespēju atbilstības izvērtēšana, nepieciešamā atbalsta atrašana)
Prezentēšanas prasmes	Plānošanas un koordinēšanas prasmes	Karjeras plānošanas prasmes (iespējamā rīcības plāna izveidošana)
Prasmes mācīties	Spējas strādāt mainīgos apstākļos	Lēmuma pieņemšanas prasmes
IT prasmes	Radošums	Spēja tikt galā ar nenoteiktību (risināt konkrētā brīža problēmas, radoši domāt, izglītoties visa mūža garumā)
Lēmumu pieņemšana	Spējas strādāt stresa apstākļos	
Problēmu risināšana	Vēlme uzņemties risku	
Kritiskā domāšana	Prasmes veidot kontaktus un sadarboties	
Svešvalodu zināšanas		
Komunikācijas prasmes		

Kļūdas/ slikti lēmumi

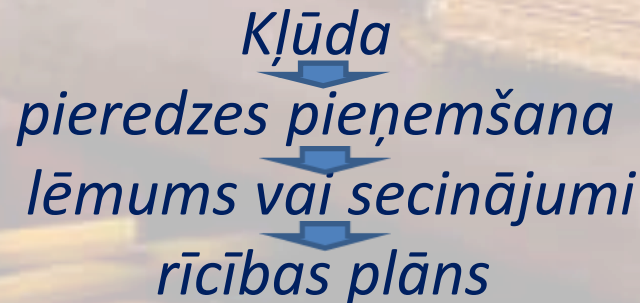
Par kļūdu uztveri: KĻŪDU NAV.

Ir pieredze, ko gūstam un apzināmies aizvien vairāk, cēloņu un seku mijsakarības.

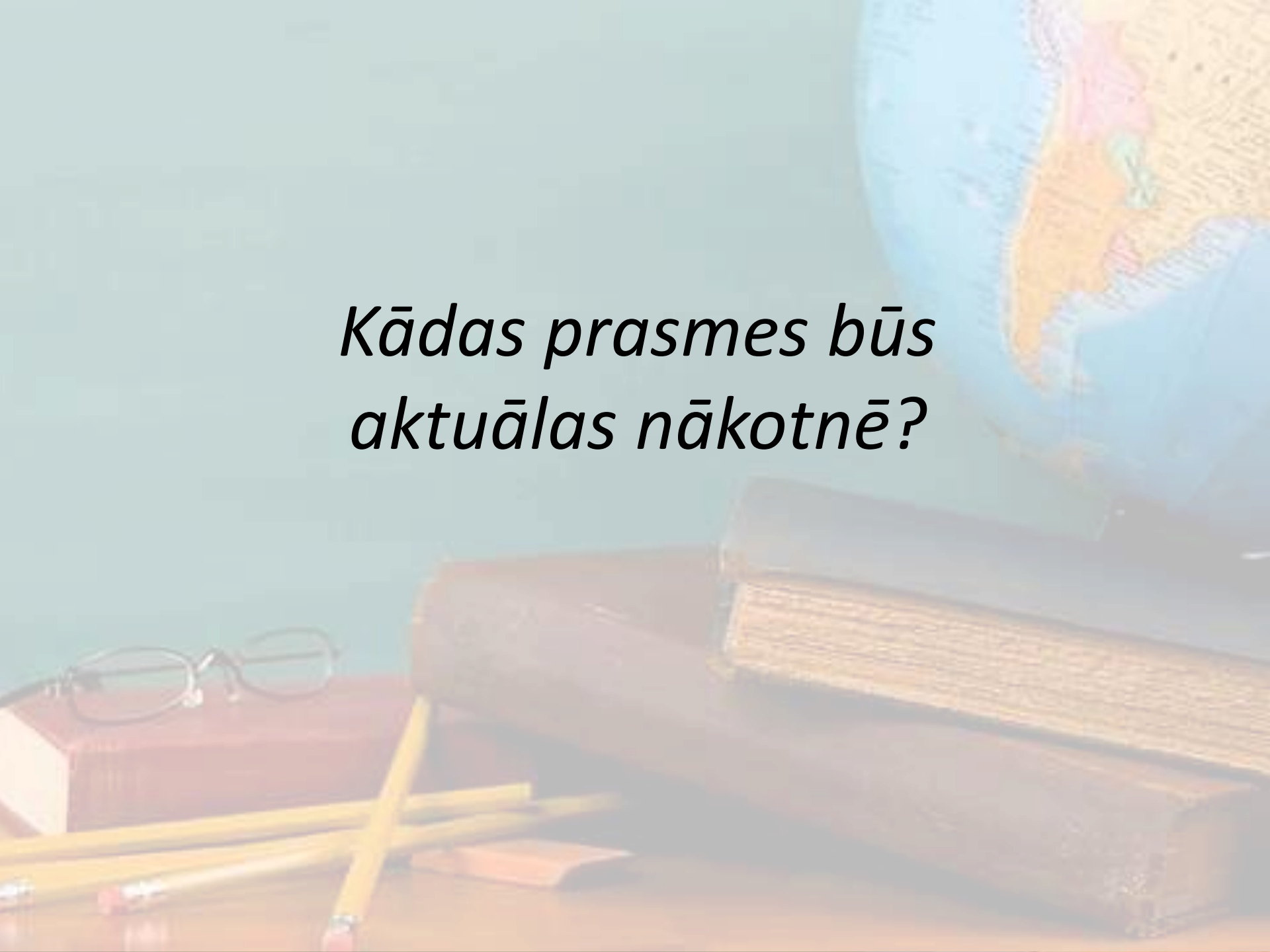
Reiz miljardierim uzņēmējam Desh Deshpande žurnālists uzdeva jautājumu: „Kāda ir bijusi tava lielākā kļūda?”

Uzņēmējs atbildēja: «Nekāda. Jo cilvēki neizdara kļūdas. Mēs nepieņemam sliktus lēmumus. Tu izdari izvēli – labāko, ko varēji tajā brīdī. Un tu vari uzzināt par to, vai tas bija labs vai slikts, tikai laika gaitā. Kādreiz paiet nedēļa, citreiz mēnesis, citreiz gads. Risinājums slēpjas tajā, vai tev ir spēja rīkoties tad, kad uzzini, ka kaut kas nav kārtībā. Es esmu uzbūvējis šādi savu karjeru, komandu, lēmumu pieņemšanas procesus. Mēs katru dienu pieņemam daudz lēmumu, kas laika gaitā izrādās gan labi, gan slikti. Visbiežāk cilvēkiem ir grūti atzīt, ka ir izdarīta kļūda, un tad rīkoties, lai to labotu. Jo tajā ir iesaistīts ego.»

No kļūdu vērtēšanas uz domāšanas procesu.
Iedrošinājums kļūdīties ir viena no svarīgākām mācību stundām.

*Kādas prasmes būs
aktuālas nākotnē?*

FUTURE WORK SKILLS 2020

FEATURED PROJECTS

- GLOBAL LANDSCAPE
- TEN-YEAR FORECAST
- FOOD FUTURES
- SOCIALSTRUCTURING
- HUMAN SETTLEMENT
- CATALYSTS FOR CHANGE
- WORK**
- SUSTAINABILITY
- COOPERATION
- LEARNING
- GOVERNANCE
- PEOPLE + TECHNOLOGY
- HEALTH + SELF

INTERESTED IN LEARNING MORE ABOUT IFTF?

Contact us today >

Future NOW Blog

Anya Kamenetz in conversation with Marina Gorbis - Join us!
Mar 10, 2015

Tech + Democracy: Perspectives from Argentina, Georgia, Kenya + the Czech Republic
Mar 03, 2015

The Re-working of "Work"

Global connectivity, smart machines, and new media are just some of the drivers reshaping how we think about work, what constitutes work, and the skills we will need to be productive contributors in the future. This report analyzes key drivers that will reshape the landscape of work and identifies key work skills needed in the next 10 years. It does not consider what will be the jobs of the future. Many studies have tried to predict specific job categories and labor requirements. Consistently over the years, however, it has been shown that such predictions are difficult and many of the past predictions have been proven wrong. Rather than focusing on future jobs, this report looks at future work skills—proficiencies and abilities required across different jobs and work settings.

Publication Date

2011

Download

Nākotnes darba prasmes

- Nozīmes piešķiršana - spēja parādīt notiekošā dziļāko jēgu.
- Sociālā inteliģence – spēja komunicēt ar līdzcilvēkiem tiešā veidā, sajust un atspoguļot pretreakciju dialogā un sarunās, būt empātiskam.
- Inovatīva domāšana – spēja ātri un elastīgi mainīties, nepārtraukta jaunu ideju ģenerēšana, attīstība un prezentācija.
- Multikulturālā kompetence – spēja sadarboties ar dažādām kultūrām.
- Matemātiskā domāšana – analizēt lielu datu apjomu, spēt tos interpretēt.

Nākotnes darba prasmes

- Prasme novērtēt jaunu informāciju – kritiskā domāšana, spēja izmantot apgūto informāciju profesionālajā komunikācijā.
- Starpdisciplināritāte – spēja orientēties un saprast dažādas kompleksas darba dimensijas.
- Orientācija uz rezultātu un vidi – spēja sasniegt plānoto rezultātu, plānot darba vidi, lai tā motivētu sasniegt vēlamo rezultātu.
- Spēja apstrādāt lielu informācijas apjomu – spēja atšķirt svarīgu informāciju no nesvarīgas informācijas, iespēja efektīvāk izmantot dažādas tehnoloģijas.
- Prasme sadarboties virtuāli – būs jāatrod pareizāka un ērtāka forma jaunām sadarbības formām.

Nākotnē izšķiroša nozīme būs

- prasmei pilnveidoties, mācīties
- spējai apgūt dažādas starpdisciplināras prasmes (IT, finanšu, personāla vadības, tieslietas, svešvalodas)
- prasmei risināt problēmas
- pozitīvai attieksmei
- spējai uzņemties atbildību
- spējai pielāgoties

20 gadu laikā izplatītāko profesiju klāsts
var mainīties līdz nepazīšanai

Jaunākajos pētījumos pēc Lielbritānijas valdības pasūtījuma „Fast Future”, ir izvirzīta prognoze pasaules darba tirgus attīstības tendencēm līdz 2030.gadam.

Pieprasītākās profesijas būs:

- mākslīgo orgānu tehniķis,
- nanomedīķis,
- ģenētiski modificētās pārtikas lauksaimnieks – farmaceits,
- pensionāru labklājības koordinators,
- atmiņas ķirurgs,
- kosmiskais pilots,
- arhitekts un gids,
- vertikālais lauksaimnieks,
- klimata vadības speciālists,
- laika apstākļu policists,
- virtuālais jurists,
- jaunās paaudzes mašīnu konstruktors,
- informācijas iznīcinātājs,
- sociālo tīklu darbinieks,
- individuālā zīmola veidotājs.

- Lai jaunieši kļūtu autonomi 21. gadsimtā, viņiem jābūt aprīkoti ar spēcīgu instrumentu klāstu, kas ļautu viņiem vairākas reizes **mainīt profesiju**, nodrošinātu, ka viņi necieš no sociālām pārmaiņām, kā arī ļautu viņiem saprast dažādus kultūras kontekstus. Šie apsvērumi motivēja veidot “kopīgu zināšanu, kompetenču un kultūras ietvaru” obligātajai izglītībai.
- Mērķis ir skaidri identificēt **kompetences**, kas ir **prasmes un zināšanas**, kas ir neatsveramas šīm jomām. Bet mācības jāorganizē tā, lai tiktu garantēta to vislabākā **lietotprasmē**.

Olivier Rey. Izglītības pētnieks. Intelligence Unit vadītājs Francijas Izglītības institūtā École Normale Supérieure, Lionā. Speciālists vērtēšanas, mācību programmas un kompetenču attīstības jautājumos izglītības kontekstā.

- Kompetence ir indivīda gatavība dzīves darbībai mūsdienu mainīgajā pasaulē, tā ir spēja izmantot zināšanas, prasmes un paust attieksmi, risinot problēmas mainīgās reālās dzīves situācijās, spēja adekvāti lietot mācīšanās rezultātu noteiktā kontekstā (**izglītības, darba, personīgā** vai sabiedriski politiskā).
- Atšķirībā no prasmes (prasmē -spēja veikt uzdevumus jeb māka veikt darbību un risināt problēmas) kompetence ir kompleksa, tā ietver: zināšanas (satura, epistēmiskas vai procedurālas); prasmes (kognitīvās, tehniskās, intrapersonālās u.c.); attieksmes (tās ir balstītas uz vērtībām un vienlaikus ir saistītas ar **motivācijas un gribas** elementiem).
- Kompetenču pieeja ir balstīta uz pamata pieņēmumu: būtiska ir indivīda
 - spēja reflektēt,
 - izmantot savas meta kognitīvās prasmes (domāt par domāšanu),
 - būt radošam,
 - patstāvīgam savā domāšanā,
 - kritiski izvērtēt savu rīcību un uzņemties par to atbildību.

(G. Catlaks, VISC)

ES līmenī ir definētas astoņas pamatprasmes jeb galvenās kompetences (t. i., zināšanu, prasmju un attieksmes kopums), kuras tiek uzskatītas par nepieciešamām personiskajai izaugsmei un attīstībai, pilsoniskajai aktivitātei, sociālajai iekļautībai un nodarbinātībai:

- saziņa dzimtajā valodā;
- saziņa svešvalodās;
- matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās;
- digitālā prasme;
- mācīšanās mācīties;
- sociālās un pilsoniskās prasmes;
- pašiniciatīva un uzņēmējdarbība;
- kultūras izpratne un izpausme.

*Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra
leteikums 2006/962/EK par pamatprasmēm mūžizglītībā, OV L
394, 30.12.2006.*

Karjeras izglītība

Karjeras izglītība — izglītības procesā **integrēti pasākumi**, lai nodrošinātu izglītojamo **karjeras vadības prasmju** apguvi un attīstīšanu, kas **ietver savu interešu, spēju un iespēju apzināšanos tālākās izglītības un profesionālās karjeras virziena izvēlei.**

Izglītības likums, 2013

Karjeras izglītība

**Integrēti
pasākumi**

**Karjeras
vadības
prasmes**

**Audzinašanas
stundas**

???

Kur?

Kam?

Kā?

Ko?

- Audzināšanas stundas
- Mācību stundas
- Pasākumi (ēnu dienas, karjeras nedēļa utt.)
- Skola
- Ārpuskolas
- Bibliotēka
- Karjeras konsultācijas

Integrēšana

- Zināšanas, prasmes, kompetences
- Informācija (par augstskolām, tehnikumiem, profesijām utt.)
- Sevis izpēte, pašizpēte
- Karjeras vadības prasmes
- Darba meklēšanas prasmes (CV, motivācijas vēstule utt.)

Karjeras izglītība (KI programma)

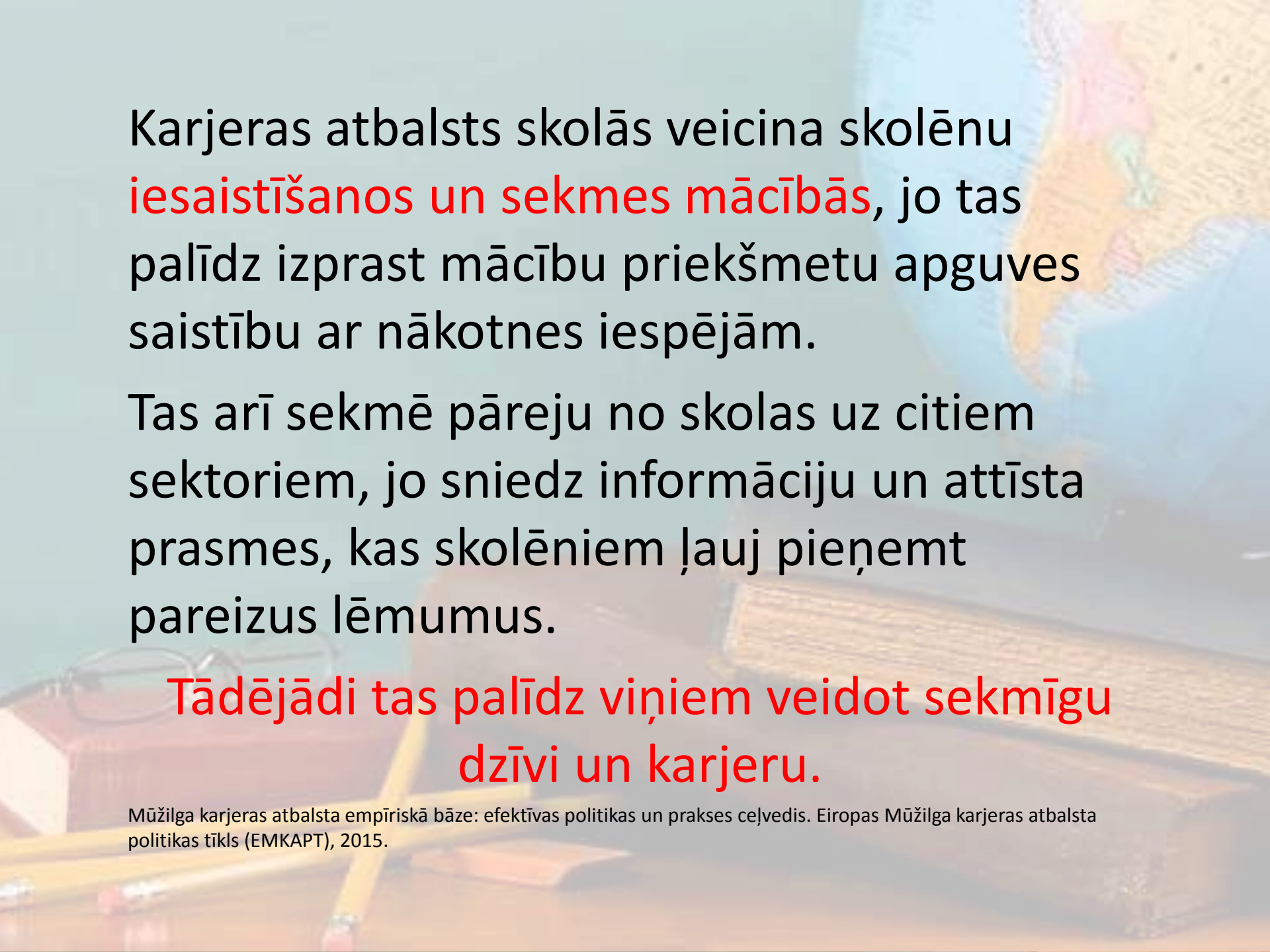
Karjeras atbalsts

(Autores izstrādāts)

Karjeras izglītības īstenošanas pamatprincipi

- Karjeras izglītība ir izglītības sastāvdaļa.
- Karjeras izglītība ir visas izglītības iestādes atbildība.
- Ievērotas vecumgrupu intereses un vajadzības.
- Mērķi – objektīvi un sasniedzami; pasākumi – īstenojami.
- Pasākumi ir orientēti uz zināšanu un prasmju apguvi.

(Karjeras izglītība skolā, 2010)

Karjeras atbalsts skolās veicina skolēnu **iesaistīšanos un sekmes mācībās**, jo tas palīdz izprast mācību priekšmetu apguves saistību ar nākotnes iespējām.

Tas arī sekmē pāreju no skolas uz citiem sektoriem, jo sniedz informāciju un attīsta prasmes, kas skolēniem ļauj pieņemt pareizus lēmumus.

Tādējādi tas palīdz viņiem veidot sekmīgu dzīvi un karjeru.

Mūžilga karjeras atbalsta empīriskā bāze: efektīvas politikas un prakses ceļvedis. Eiropas Mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkls (EMKAPT), 2015.

Karjeras izglītības atbalsta īstenošanā iesaistītie

Ideāls

Karjeras atbalsta komanda,
kura spētu veicināt skolēnu
karjeras attīstību, balstoties
uz katra skolēna
vajadzībām.

Sadarbība

Kas ir labs skolotājs?

Avots: School Education Gateway www.schooleducationgateway.eu.

- ... nav vienas receptes, kas noteiktu, kas ir labs skolotājs, kas derētu katram skolēnam mūsu izglītības sistēmās, taču labs sākums būtu **skolotāju komandu stimulēšana** kopīgi saprast, kas ir labākais viņu skolēniem, kā arī **atbalsta sniegšana, lai skolotājiem tas izdotos.**
- iespējams tas ir tas, ko ieteiktu labs skolotājs, ja viņam jautātu, kā uzlabot pasniegšanu 21. gadsimtā.

Jautājumi?

